

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Наукове товариство студентів, аспірантів,
докторантів і молодих вчених СумДУ

ПЕРШИЙ КРОК У НАУКУ

Матеріали
ІХ студентської конференції
(Суми, 25 лютого 2018 року)

Суми
Сумський державний університет
2018

ЄСПЛ ЯК МЕХАНІЗМ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ: ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ

Прокопенко К.В, *студент*; СумДУ, гр. Ю-63

Нагадаємо, що 17 липня 1997 року сталась подія, яка спричинила великий вплив на всю правову систему України – нашою державою було ратифіковано Європейську конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод (ЄКПЛ), яка стала чинною для нас два місяці потому. Відповідно, на даний момент цей документ визнається частиною вітчизняного законодавства, тому, за статтею 2 ЗУ «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини», рішення Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ) на території України виконуються в обов'язковому порядку [2].

Варто наголосити, що ЄСПЛ – це суд, започаткований Радою Європи, який захищає права та свободи людини у державах, що є підписантами ЄКПЛ. Для того, щоб звернутися до ЄСПЛ, потрібно поштою надіслати заяву, вимоги до форми і змісту якої можна знайти у Регламентах Суду [1]. Крім того, варто підкреслити, що ЄСПЛ прийме заяву лише в тому разі, якщо особа, яка до нього звертається, не змогла захистити своє право у власній державі (вичерпала всі національні засоби захисту) Зауважимо, що найбільш поширеними причинами скарг громадян України до ЄСПЛ є відсутність справедливого судового розгляду та ефективного засобу юридичного захисту.

Як показує практика, зазвичай ЄСПЛ призначає грошову компенсацію (справедливу сатисфакцію) заявнику, який переміг у спорі, за шкоду, яку заподіяла йому держава стосовно його прав. У статті 8 вищезитованого закону зазначається, що компенсацію потрібно виплатити протягом трьох місяців із того моменту, коли рішення набуло статусу остаточного, або у строк, визначений у рішенні, інакше на суму компенсації буде нарахована пеня[2].

Незважаючи на створення доволі потужної нормативно-правової бази, яка врегульовує питання виплати компенсацій за рішеннями ЄСПЛ, законодавчі положення дуже далекі від реальної практики. Зокрема, 12 жовтня 2017 року ЄСПЛ у справі «Бурмич та інші проти України» констатував, що український уряд систематично не виконує

рішення, винесені ЄСПЛ [3]. Так, ЄСПЛ нагадав, що перше рішення з цього питання було винесено у провадженні «Кайсін та інші проти України» ще 3 травня 2001 р. З того часу проблема невиконання залишилась невирішеною, в основному через відсутність коштів у державному бюджеті, бездіяльність державної виконавчої служби та недоліки національного законодавства. Тим не менш, ЄСПЛ вважає, що всі ці чинники лежать у сфері компетенції української влади, і, отже, держава несе відповідальність за таке невиконання.

Зрештою, восени минулого (2017) року ЄСПЛ вирішив вилучити заяви у справі «Бурмич та інші проти України» та ще 12 143 аналогічних заяви з реєстру справ Суду, з тим щоб вони могли розглядатися в рамках загальних заходів (відтепер їх розглядом буде займатись Рада Міністрів, яка є політичним органом і має лише опосередкований вплив на вітчизняні органи публічної адміністрації). Таким чином, ЄСПЛ визнав, що він не є ефективним засобом правового захисту для українських громадян та практично відмовив їм в останньому інструменті, який давав змогу сподіватись на справедливе вирішення справи.

1. Конвенція Ради Європи про захист прав людини та основоположних свобод від 04.11.1950 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004
2. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України № 3477-IV від 02.12.2012 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>
3. Case of Burmych and Others v. Ukraine, Judgment from 12 October 2017. [Електронний ресурс] – Режим доступу: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{"responedent":\["UKR"\],"documentcollectionid2":\["GRANDCHAMBER","CHAMBER"\],"kpdata":\["2017-10-12T00:00:00.OZ","2017-11-12T00:00:00.OZ"\],"itemid":\["001-178082"\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{)

Керівник: Славко А.С., асистент кафедри МСЄП